

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Економічні проблеми сталого розвитку
Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції студентів та
молодих вчених імені професора Балацького О. Ф.

(Україна, Суми, 28 – 29 квітня 2020 р.)

Суми
Сумський державний університет
2020

УДК [330.34+330.336](063)
E45

Рецензенти:

Л. Л. Гриценко – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів і підприємництва у навчально-науковому інституті фінансів, економіки та менеджменту імені Олега Балацького у Сумському державному університеті;
Є. В. Мишенін – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування навчально-наукового інституту ФЕМ Сумського державного університету;

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 13 від 26 червня 2020 р.)*

E45 Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених імені професора Балацького О. Ф. «Економічні проблеми сталого розвитку» / за заг. ред.: Т. А. Васильєвої, О. В. Шкарупи – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 383 с.

До збірника ввійшли матеріали щорічної науково-практичної конференції «Економічні проблеми сталого розвитку» імені проф. О.Ф. Балацького, в яких наведені результати наукових досліджень, виконаних молодими вченими та студентами різних країн із наукових напрямів, пов'язаних з економічними, управлінськими проблемами сталого розвитку в різних сферах актуальних наукових досліджень та практичній діяльності інститутів та сучасних організацій.

Для науковців, викладачів вищих навчальних закладів, студентів, аспірантів, докторантів та всіх, хто цікавиться науково-практичними проблемами сучасної економіки й теорії управління.

The collection consists of materials from annual International scientific-practical conference “Economic Problems of Sustainable Development”, but this year it's devoted to 80-years anniversary of Prof. Oleg F. Balatsky to his memory. The abstracts represent the results of scientific research applied in different countries in different spheres corresponded to the economic and managerial problems of sustainable development of actual activities of the institutions and modern organizations.

The conference is intended for academic scholars, scientists, representatives of HEIs, students, Ph. D. students, Post-Docs and all who is interested in scientific and practical problems of modern economics and management.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2020

© Сумський державний університет, 2020

Тенденції розвитку світового енергетичного ринку

доцент кафедри маркетингу Чигрин О.Ю.

Млаабдал С.М.А.

Сумський державний університет

Рівень розвитку економіки держав визначає стратегічні та тактичні орієнтири соціально-економічної політики країн, регіонів, світових міжнародних організацій. В свою чергу, ключовими детермінантами економічного соціального та екологічного стану є багато факторів, причин та передумов. Одним з найважливіших факторів, що визначає зміст відповідних політик - є наявність сировинних ресурсів і, зокрема, палива. Сучасне технологічно розвинуте суспільство споживає величезні об'єми енергії, що, таким чином, визначає значний інтерес до джерел енергії. У структурі світового споживання палива нафта займає 1-е місце - близько 30%, причому прогнозується збереження цього показника на багато років вперед [1]. При цьому газ і вугілля не володіють багатьма корисними властивостями нафти, такими як зручність транспортування, висока теплота згоряння. Таким чином, займаючи вагоме місце в структурі паливно-енергетичного комплексу, поклади нафти та масштаби її видобутку представляють собою детермінанту, що значною мірою визначає зміст процесів на економіку і окремих країн, регіонів і всього світу.

Структура світового ринку нафти є неоднорідно, її представляють три основні групи [2].

1) великі нафтові компанії: Брітїш Петролеум, Ексон, Галф Ойл, Мобїл, Роял, Шеврон, а у XXI ст. це: СНРС, «Газпром», «Національна іранська нафтова компанія», Петробас, РДВСА, Петронас, Сауді Арамко;

2) незалежні нафтові компанії, які не належать до міжнародного нафтового картелю «сім сестер»;

3) нафтові трейдери (Фїбро, Марк Рїч).

Кон'юнктура ринку енергоносіїв, зокрема ринку нафти, має надзвичайно важливе та довгострокове значення для розвитку світової економіки. Чітка дія законів попиту та пропозиції у встановленні цїн на нафтовому ринку дозволяє визначити основні причини поточного стану ринку, а також проаналїзувати та спрогнозувати політику учасників, установити зв'язок та кореляцію між цїнами на нафту, механїзми цїноутворення на ці види енергоресурсів у різних регіонах світу. Необхідно зазначити, що цїна на нафту є важливим індикатором стану світової економіки, її формування залежить від організації глобального нафтового ринку.

При цьому необхідно відзначити, що технологічні досягнення в енергетичній сфері продовжують розвиватися в цілому і будуть забезпечувати

широку майбутню енергетичну панораму. Проблеми глобального потепління прискорили розвиток енергетичних шляхів до зниження викидів парникових газів. Успішне впровадження електричних транспортних засобів як доповнення до двигуна внутрішнього згоряння є важливим для розвитку енергетичного ринку, хоча останні все ще стабільно мають значний потенціал для подальшого розвитку в багатьох аспектах.

Вражаючі досягнення також були досягнуті в галузі виробництва вітру та сонячної енергії для виробництва електроенергії. Поточна революція в інформаційних технологіях впливає на попит та пропозицію, на підвищення ефективності, зменшення викидів та більш оптимальні витрати [3]. Тенденції представлені на рис. 1.5 демонструють майбутню прогнозну динаміку попиту на різні види енергоресурсів.

Сьогодні найбільшими споживачами нафти у світі є США (19,69 млн бар./день), Китай (12,79 млн бар./день), Японія (4,1 млн бар./день), Індія (4,4 млн бар./день), Росія (3,63 млн бар./день), Саудівська Аравія (3,3 млн бар./день), Бразилія (2,98 млн бар./день), Німеччина (2,38 млн бар./день), Південна Корея (2,61 млн бар./день), Канада (2,47 млн бар./день). **[Помилка! Джерело посилання не знайдено.]**. Головними експортерами нафти є: Саудівська Аравія (15,9 % від світових обсягів), Росія (11,1%), Ірак (7,3%), Канада (7,3 %), ОАЕ (5,9%), Іран (4,8%), Кувейт (4,5%), Нігерія (3,9 %), Ангола (3,6 %), Казахстан (3,2%) [2].

Таким чином, можна виокремити основні характерні риси світового енергетичного ринку:

1. Світовий нафтовий ринок є реципієнтом впливу глобальних об'єктивних проявів функціонування світової економіки, її соціальних та політичних процесів [4]. Тому його дослідження обумовлює необхідність вивчення відповідних тенденцій, інституцій, елементів ринку та особливостей їх впливу на процеси ціноутворення.

2. Рівень споживання нафти і відповідних продуктів її переробки визначається рівнем розвитку кожної країни.

3. Світові тенденції розвитку інноваційних технологій, розвиток альтернативної енергетики, зниження темпів розвитку глобальної економіки обумовлюють певні зміни у прирості споживання нафти [5,6].

4. Глобальні об'єктивні та суб'єктивні тенденції розвитку: нерівномірність географічного розміщення родовищ, створення нафтових картелів, які відстоюють інтереси певних стейкхолдерів та глобальних інституцій с цілому значною мірою визначають монопольне становище на нафтовому ринку [7].

5. Світовий ринок нафти постійно знаходиться під впливом наслідків різного роду протиріч, що виникають між головними стейкхолдерами та

гравцями ринку та які мають різновекторні економічні, політичні, соціальні та екологічні інтереси.

6. Розвиток світового ринку нафти не є стабільним, тенденції його розвитку визначаються час від часу у прив'язці до країн світу-лідерів у нафтовидобутку.

7. Міжнародна політика у сфері охорони навколишнього природного середовища, запровадження країнами заходів щодо протидії глобальним змінам клімату, реалізація країнами зобов'язань у галузі низьковуглецевого розвитку змінюють тенденції споживання продуктів нафтодобування.

Нафтовидобувна галузь є для національної економіки стратегічно значущою, а сучасні вектори її розвитку впливають на рівень енергетичної безпеки країни в цілому. Функціонування нафтового комплексу України характеризується значною низкою проблем, вирішення яких є для держави стратегічно важливим. Енергетична сфера охоплює, перш за все, енергетичні ринки та енергетичні ресурси, а також такі напрямки форми діяльності, пов'язані з енергетикою, як ринки енергетичних технологій і обладнання на основі міжнародної спеціалізації і кооперації; систему енергетичної інформації, знань і ноу-хау; систему національного енергетичного законодавства, нормативів, технічних правил і т.п., в тому числі і пов'язаних з охороною навколишнього середовища при енергетичній діяльності [Помилка! Джерело посилання не знайдено., Помилка! Джерело посилання не знайдено., Помилка! Джерело посилання не знайдено.].

Список використаних джерел і літератури

1. Чигрин, О. Ю., Абаас, С. М. (2017). Аналіз особливостей розвитку світового енергетичного ринку. Вісник СумДУ. Серія "Економіка", № 4' 2017. С. 140-145.

2. Юр'єва, П. Б. (2018). Світовий ринок нафти: ключові характеристики та тенденції. Економіка і суспільство. 15, 85-94.

3. Чигрин, О. Ю., Щербак, А. С. (2011). Аналіз проблеми впровадження екологічно чистого виробництва в Україні. Механізм регулювання економіки. №1. С. 235-241.

4. Chygryn, O., Petrushenko, Y., Vysochyna, A., Vorontsova, A. (2018). Assessment of Fiscal Decentralization Influence on Social and Economic Development. Montenegrin Journal of Economics, 14(4), P. 69-84.

5. Маценко, О. М., Чигрин, О. Ю., Тарановський, В. І., & Долгодуш, А. І. (2011). Соціо-еколого-економічні проблеми водопостачання в Україні. Механізм регулювання економіки. 2011. № 4. С. 264-271.

6. Yevdokimov, Y., Chygryn, O., Pimonenko, T., & Lyulyov, O. Biogas as an alternative energy resource for Ukrainian companies: EU experience. *Innovative Marketing*, 14, 7-15.

7. Pimonenko, T., Lyulyov, O., Chygryn, O., & Palienko, M. (2018). Environmental Performance Index: relation between social and economic welfare of the countries. *Environmental Economics*, 9(3), 1.